

Áldott vagy, aki a (saját) mélységeidbe tekintesz...

Újabban meglehetősen nehezen veszem rá magamat bárminemű írásmű formába öntésére, amely jelenségnek kézzel fogható, jobban mondva néven nevezhető okait is a maguk nevéen tudnám szólítani. Minderre azonban jelenlegi elmélődésem során nem kívánok kitérni, elvégre, mint ahogyan a jól ismert passzus is oly találóan meginvitálja: "Ideje van...", méghozzá mindennek a maga jól meghatározható és tetten érhető ideje. Mostanság inkább a csendes magamba mélyedéssel telnek napjaim... Önmagamba, mint ahogyan az a magam egyszerű módján képes lehetek meghatározni. A Belső Titkok Világa, amelybe életem során oly sokszor nyílhatott már alkalmam betekintést tenni, mostanság oly ambivalens módon viseltetik irányomban: hol elfogadó, hol a borzalmakig fokozván az elutasítást mutatkozik elképesztő mértékben kirekesztőnek. Ennek is oka van... a Gnózis Útján járók bizonyára pontosan ismerik mindazt, amiről jelenleg szót szeretnék ejteni.

"Áldott vagy, Aki a mélységekbe tekintesz, és a kerubok felett trónolsz", így tartja a zsoltár, mi pedig len hogyan lehetnénk képesek vitába szállni ennek a kijelentésnek legmélyebb misztikájával? Mindenek Oka és Célja, Kezdeté és Vége, Forrása és Torkolata... Üresség és Mélység... túl a "valamiségen", s azt mégis teljes valójában átítván és áthatván... a vallások megfelelő kifejezés híján Istennek, Atyának, avagy Mindenhatónak nevezik... esetleg az Allah, Brahman, avagy a Yahweh néven emlékeznek meg Róla. Egy szó, mint száz... a maguk módján valamennyien kétségtelenül méltóak a Végső Valóság megszólítására, ám mégis mindannyian oly kevésnek és jelentéktelennek bizonyulnak, amennyiben ennek a Valóságon Túlonnan Létezőnek a

megérintésére tennénk kísérletet általuk. Ezen a ponton ugyanis megáll a teológia, megtorpan a filozófia, az emberek alkotta dogmák pedig nevetségessé teszik önmagukat, amennyiben ezen a Fátyolon belülrre akarnának kerülni. Az Üresség Szívébe lépve, ahol a szó megszűnik, az értelem önnön vereségét belátván legyőzötten fejet hajt, az okoskodás pedig elenyészik, már csupán a Gnózisra hagyatkozhatunk, mint egyedüli iránymutató fényforrásra. Arra a direkt, személyes és misztikus, tapasztaláson alapuló Tudásra, amelynek a hit csupán előszobája, és amely nem szereshető meg anyagi ellenszolgáltatás fejében, hatalmi érdekek nyomán pedig nem fogságba ejthető. A Lélek Tudása ez... azé a Léleké, amely egy ponton megpillantja saját Forrását, és ebben a Pillantásban nem létezhet soha többé semmifajta kétely, kétség, avagy kétségbeesés, és amely Találkozás során a Pillanatban feloldódik tér, idő és végzet. A Lélek azzá válik, Ami... nem valamivé, és nem is semmivé, elvégre akárcsak a Végső Valóság, a maga teljes valójában Ő maga is túlonnan van mindennemű meghatározottságnak. A megköötözöttségeken, téves azonosulásokon, tévedéseken, érdekeken és értékeken túl létezik a Fény, amely természetéből fakadóan tartalmazza az egészet, azonban mégsem az egyes alkotórészeknek összességéként, hanem ezeket misztikus módon önmagában feloldó valóságként határozható meg, jobban mondva még így sem határozható meg, elvégre amennyiben bármiféle módon meghatározható lenne, abban a pillanatban rögvest el is veszne Végső Valóságnak lenni.

A materiális ember "hiszem, ha látom" attitűdjét a magam világában olyatán módon fordítanám meg, hogy az a maga formájában így hangozzék: "ha látom, nem hiszem". Az emberek folyamatosan istenképeket jelenítenek meg önmaguk belső világában, hogy a Végső Valóság számukra megragadhatóvá váljék, és ezzel lényegében nincsen semmiféle

baj. A probléma azon a ponton veszi kezdetét, amikor az ember tudatosan, avagy tudattalan módon, ám mégis egyenlőségjelet tesz a Valóságos Isten és a saját istenképe közé, amely legyen bár a lehető legtökéletesebben kidolgozott, és egy adott vallás valamennyi dogmájának megfelelő, végső soron azonban mégiscsak istenkép marad. Fülöp Evangéliuma a következő módon ragadja meg a kérdést: "Az emberek isteneket teremtenek, majd imádni kezdik a teremtményeiket. Mennyivel inkább helyénvaló lenne ezeknek az isteneknek imádniuk az embereket, mint tulajdon teremtőiket." (szabad fordítás tőlem). Amikor ugyanis önmagunk számára leképezünk egy istenképet, akkor voltaképpen nem teszünk mást, mint megteremtjük azt a saját, belső Univerzumunk számára. Sokan minderre azt nyilatkoznak válaszként, hogy az ő Istenük nem saját maguk által teremtett tényező, hanem ugyanaz a valóság, amelyben egy-egy vallás keretein belül emberek milliárdjai hisznek és hittek hosszú évezredek során át. Mindebben a maguk szempontjából persze igazuk is van, azonban ebben az esetben felvetődhet az a probléma, hogy bár az adott istenkép valóban ősi, és valóban sokak által megvallott és követett valóság, ám mindez sok esetben valójában nem jelent más, mint hogy az adott istenképet már régen kidolgozták, és aztán viszonylag sokan át is vették, mint imádatukra méltó jelenséget. Ettől függetlenül azonban ugyanúgy ember által kreált gondolati tartalom marad, függetlenül attól, hogy sokan és régóta osztoznak benne. Amennyiben az istenkapcsolat nem élő tapasztaláson alapul, voltaképpen üres váz, pusztán teológiai, esetleg a fejlettebb esetek tekintetében teozófiai fejtegetés marad, különféle dogmatikai tévutakba beleveszve. Hiába teszünk kísérletet valamilyen módon az Istenség elképzelésére, megragadására és leképezésére, és hiába vesszük át valamelyik már meglévő rendszer istenképét, mindettől függetlenül az adott istenképet végső soron csupán mi magunk imagináljuk, a magunk erősen

korlátozott és korlátolt módján.

Mindezen fentebb megfogalmazott gondolatmenet talán túlságosan is erőltettnek és degradálónak tetszhet, ezért menthetetlenül rászorul néminemű pontosításra és további kifejtésre részemről. A kabbalisták és egyéb gnosztikus bölcsek tanítása szerint az istenkép valójában a Végső Valóság azon kegyén alapul, hogy hajlandónak mutatkozik kilépni a maga megragadhatatlanságából, mindezt pedig azon okból teszi, hogy a korlátolt emberi tudat számára megragadhatóvá váljon. Az ember ugyanis alapvetően rászorul arra, hogy képes legyen valamilyen módon a saját tudata által megragadni, és önmagán belülré vonni az Istenség reprezentációját. Mindaz, ami leképeződik a tudatban, a magunk számára létezővé válik, ami pedig képtelennek mutatkozik a leképeződésre, az azon a ponton a mi számunkra valójában nem is létezik. Sokak számára az Istenség sem kivétel ezen folyamat alól, így tehát a Végső Valóság csupán akkor válik számunkra létezővé, amennyiben azt képesek vagyunk önnön tudatunkon belülré emelni, és valamiféle reprezentációt alkotni róla. Ez persze jelenlegi állapotunkban lényegét tekintve kikerülhetetlen folyamat, azonban ennek ellenére sem szabadna megfélemedkeznünk arról, hogy mindez csupán egyszerű teremtés. A saját tudatunkat használva teremtjük meg az Istenség mentális leképeződését a tudatunkban, ez azonban nem válik ettől még valóságos Istenné, már pusztán azon okból kifolyólag sem, hogy amit megteremtünk, az nem lehet maga a Teremtő, Ő ugyanis a maga teljes valójában nem más, mint Teremtetlen Fény.

Sokak, illetőleg talán a legtöbben ott tévesztjük el a célt, hogy a magunk saját tudatában leképezett istenképet egy az egyben azonosítjuk magával az Istennel, amely azonosításunkat aztán a magunk korlátolt módján különféle bölcseleti, illetőleg

rosszabb esetben dogmatikai fejtegetésekkel igyekszünk alaposan körülbástyázni. Innen pedig már mindösszesen egyetlen lépést jelent, hogy hajlamossá váljunk a magunk imigyen kreált istenképét másokra ráerőltetni, már csupán azon téves vélekedésből fakadóan, hogy amiben sokan hisznek, az bizonyára nem lehet valótlan. A tévedés továbbá amiatt is válhat egészen tragikussá, hogy mindeközben megfélelkezhetünk arról az alapvető igazságról, hogy ami az ember számára megragadható és behatárolható, az nem lehet egyúttal megragadhatatlan és határtalan. Azok, akik teljes mértékben bizonyosak abban, hogy ismerik a saját istenüket, valójában csupán annyit mondhatnak el magukról, hogy viszonylag részletes és jól körülhatárolt istenképet festettek a tudatukban önmaguk számára (avagy átvettek egyet valamelyik vallásból), azonban ettől függetlenül még nem válnak képessé az Igaz Ismeret befogadására. Bármennyire is tökéletes másolat ugyanis egy arckép, vagy portré, a képen ábrázolt valaki sohasem válik egy az egyben az ábrázolás tárgyává. Ezt mindenképpen szükségesnek mutatkozik megértenünk, amennyiben a Gnózis Útján kívánunk járni. Emberként szükségünk van az Istenség mentális reprezentációjára ahhoz, hogy Hozzá közeledni tudjunk, azonban sohasem szabad megfélelkezünk arról, hogy ez a képmás csupán részleges és erősen korlátozott mértékben képes csupán lefesteni a Végző Valóságot.

A Kabbalah tanítása nagyon találóan mutat rá erre a fajta különbségtételre akkor, amikor Ain, Ain Soph és Ain Soph Aur viszonyáról beszél, amelyet a partzufim (személyek) irányában nyilvánít meg. Eszerint az Istenség legvégső megnyilvánulása Ain, azaz Üresség. Nem valami és nem is semmi, elvégre túlonnan van mindennemű megragadhatóságon és megfogalmazhatóságon. Ain Soph már valamelyest egzaktabb, leképezhetőbb természetességgel bír, azaz a Határtalanság és

Végtelenség kifejezésekkel írható le. Ain Soph Aur, a Végtelen Fényesség az Istenség első olyan megnyilatkozási formája, amely már általunk, emberek által is tetten érhető, ez azonban a maga természetéből fakadóan személytelen. Az Isteni Személyiségek (partzufim) jelentik azokat a megszemélyesített tartalmakat, amelyek által az Istenség megmutatkozik az emberek tudata számára. Ilyen módon válik az Isten egyszeriben Atyává, Anyává, Fiúvá, Leánnyá, Völegénnyé, Menyasszonnyá és Szent Szellemmé, és ilyenén módon ragadható meg és képezhető le általunk. Ezeket a Személyiségeket az Isteni Kegyesség szüli, amely által a Mindenség úgymond lekoraltozza Önmagát, hogy megismerhetővé váljon számunkra. Ilyen módon hatol be a tudatunkba, és ilyen módon válik megnyilvánulóvá számunkra. Ezek azonban csupán képmásai, aspektusai maradnak a Végső Valóságnak, és nem pedig a Végső Valóság maga. Alapvetően hibát követnénk el akkor, ha megtennénk az egy az egyben való megfeleltetést az Istenség Valódi Természete és a különféle Személyiségek között.

A Gnosztikus Út azonban a Mélységbe vezet, a Végső Valóság ugyanis csupán ezekben a Mélységekben tapasztalható meg. Hol is rejlenek valójában ezek a Mélységek? Az emberek gyakorta elkövetik azt a hibát, hogy a Mélység meghatározásában megmaradnak a különféle felületes megfeleltetéseknel, és arra a döntésre jutnak, hogy a Mélységekbe lépni egyet jelent azzal, hogy csöndesebbé, összeszedettebbé, erkölcsösebbé és szerényebbé válunk, esetleg mélyebben imádkozunk, avagy elmélyítjük liturgikus és rituális életünket. Mindez persze fontos és kihagyhatatlan lépés, azonban gnosztikus szempontból még nem állhatunk meg ezen a ponton. Ebből a szempontból ugyanis a Mélységbe lépni nem jelent mást, mint hogy valóban és teljesen önmagunk legmélyebb belsejébe szállunk, ahol is valójában Önmagunkat

találjuk. Itt, és csakis itt érhetjük tetten Azt, Ami felette áll mindennemű emberi okoskodásnak és vizsgálódásnak, ugyanis ebben a Legmélységesebb Mélységben lelhető fel az a pont, ahol az én és az Ő között... jobban mondván az Én és az Ő között mindennemű megkülönböztettség, különbözőség és különbségtétel megszűnik. Ez maga a Krisztusi állapot, Messiási Létezmód, amelynek megélése által válik kimondhatóvá az Örök Misztérium: Én és az Atya Egyek vagyunk.

Erre a pontra eljutni... a vallások szerint merőben istenkáromló és eretnek gondolat, a gnózikusok számára azonban Út és Cél önmaguk teljes valójában egyben. Ez az a pont, ahol már nem imaginálok az Istenséget a különféle Személyiségek és Istennevek által, hanem együtt lélegzek, létezek és mozdulok Vele. Olyan különleges állapot ez, ahol már nincsen szükség arra, hogy bármilyen módon megnevezzük, vagy meghatározzuk Őt, hanem csupán csendesen tapasztaljuk ennek a Végső Valóságnak a közvetlen Jelenlétét. Erről nyilatkozott Shams Tabriz nyomdokain a Nagy Rúmi, amikor így beszélt: "Kerestem az Istent a templomban. Kerestem Őt a zsinagógában, és kerestem a mecsetben is, míg végül nyomára leltem a saját szívem rejtekén." (szabad fordítás tőlem). Bár tudjuk jól, hogy ez a Jelenlét is végső soron csupán beinvitált és invokált jelenség, mégis számunkra a lehető legnemesebb leképeződése annak a Tiszta Fénynek, amelynek megtalálására és megtapasztalására egész gnosztikus utunkat odaszántuk. Amikor oly gyakran az a vád ér el bennünket, hogy nem vagyunk képesek és hajlandók egyik vallás keretein belül lehorgonyozni sem, és megnyilatkozásainkban különféle eretnek színezetű dolgokat állítunk, válasz gyanánt nem tartunk igényt többre, mint hogy a saját belső világunkkal való kapcsolatot megerősítvén félrevonulunk a további vitatkozásoktól, hogy Azt keressük, Ami számunkra mindezen

felszínes és felszíni okfejtések és okoskodások felett áll.

Gnosztikus szempontból az Istenséggel való kapcsolat elmélyítésének egyetlen és mindenek felett való módszere, mint ahogyan erről már korábban is szót ejtettem, voltaképpen nem más, mint az önmagunk legmélyebb mélységeibe való alászállás, és az Isteni Titkok önmagunkban való fellelésének akarása. Sajnálatos módon a modern pszichológia ezt a fajta belső utazást becstelenítette meg azáltal, hogy a különféle fórumokon "önismeret" címszó alatt az erre vonatkozó hamis ígéretekkel kecsegteti a gyanútlan és tudatlan keresőt. Olyan tudást ígér, amelyet önmagunk belső megtapasztalásának és megismerésének útjaként kísérel meg busás összegekért áruba bocsátani, azonban a valóság az, hogy misztikus és metafizikai szempontból erre a fajta ajánlattételre semmiféle jogalappal nem rendelkezik. Az ugyanis, amelyet a pszichológia "önismeret" alatt ajánlani tud, voltaképpen csupán tűnékeny árnyéka annak, amit a gnosztikus bölcsesség alapvetően a szó valós lényegén ért. A pszichológia rendszerint borzalmasan és önhittén büszke a saját eredményeire, azonban az általa személyiségnek és – horribile dictu - léleknek nevezett konstruktum voltaképpen nem több, mint amit a Kabbalah tudománya a nefesh behamit (földi lélek) szó alatt ért, és amelynek szintjét nem megismerni, hanem sokkalta inkább meghaladni szükséges. Amíg a pszichológia megelégszik azzal, hogy az emberek úgymond jobban érezzék magukat a bőrükben, eredményesebben tagozódjanak be a társadalomba és alkalmasabb módon képviseljék a saját érdekeiket embertársaikkal szemben, addig a misztikus hagyomány ennek a nefesh behamit lélekrésznek a teljes átnemesítésén fáradozik, és amely hagyománynak egyáltalán nem célja és része ez a fentebb felsorolt törekvésrendszer. Még borzalmasabb tévutat jelképez az az úgynevezett spirituális pszichológia, amely oly módon törekszik még szélesebb köröknek számára eladni

önmagát, hogy spirituális tanok szilánkjait rejti el ön maga korrupst és torz rendszerén belül. Ez azonban nem több – és nem is lehet több – mint egyszerű ékeskedés, mégpedig idegen tollakkal. Még azt sem mondhatnánk, hogy ennek a területnek képviselői valamilyen módon felhívítják a misztikus tanításokat a pszichológiával való ötvözés által, ugyanis ezeknek a személyeknek a többsége még annyira sem ismeri azokat, hogy egyáltalán valamiféle felhívításukra vállalkozhatna. Felhívítani és közönségessé tenni csupán azt lehet, amellyel magunk már eredetileg rendelkezünk, mint ahogyan felvizezett bort sem lehet előállítani az eredeti, tiszta bor nélkül. A kérdéses személyek "tudománya" nagy vonalakban abban áll, hogy a spiritualitás és misztikus létélmény egyes fogalmait a saját szempontjaik szerint a nagy egészből kiemelve és modernizálva megforgatván igyekeznek azokat alárendelni a saját nyerészkedésüknek. Mindezen törekvések persze olyan utakat jelentenek, amelyekről céltudatos gnózikusokként feltétlenül szükségesnek mutatkozik aktívan elhatárolódnunk. A Gnózis Útja ugyanis nem arra szolgál, hogy attól akár csak egy szemernyit is "jobban legyünk", avagy eredményesebben állhassunk helyt a társadalomban, és ráadásul semmi esetre sem használható olyasfajta törekvéseink beteljesítésére, amelyek természetükből fakadóan a materialitáshoz tartoznak.

Amikor önmagunk mélyére szállunk, voltaképpen a megkülönböztetés és azonosulás útját járjuk, jelesül annak az útját, hogy fokról fokra megtanulunk különbséget tenni Én és nem-én, azaz Isten és nem-isten között. Egyre inkább felfedezzük önmagunkban azokat a vonásokat és jelenségeket, amelyek alapvetően nem az örökkévalósághoz tartoznak, és ezeknek megszüntetése által haladunk tovább utunkon, még hozzá azoknak az értékeknek irányában, amelyek az Isteni Minőségeket képviselik. A Gnózis Útja nem szalon-lelkiség, és

nem is karosszék-spiritualitás, és természetéből fakadóan hiányzik belőle a különféle álspirituális és pszeudo-okkult csoportosulások arrogáns és önhitt okoskodása és agresszívan ostoba hőzöngése. A Gnózis Útja az az út, amelyet Louis-Claude de Saint-Martin a "Szív Útjának" nevez, azaz az Istenség és az Isteniség önmagunkban való megeléje és megélése, azaz az Istenséggel fokról fokra történő azonosulás. Ebben jelenik meg mindazoknak a törekvése, akik nem félnek a saját mélységeikbe tekinteni, mert gnosztikus szempontból egyedül ők nevezhetőek áldottnak. Paplovagi út ez, a szó legnemesebb értelmében véve, ugyanis nemcsak szent, de harcos ösvény is egyben, amely csupán pásztorbottal bajosan bejárható, amennyiben nem függ ott az oldalunkon a kard. Önmagunk legbelső mélységeiben ugyanis nem rózsaszín báránycák és kedves kis tündércék lakoznak, hanem rendszerint igazi démonok és többfejű sárkányok, amelyekkel szemben igazán kevésre mehetünk a mainapság dívó álspirituális és divat-ezoterikus irányzatok iszonytató és émelyítő hurraoptimizmusával. Igazi és autentikus harcot vív a gnózikuskereső, amelynek során sajnálatos módon nemhogy mesterrel, de még csupán egy valamire való adeptussal sem sűrűn fog találkozni, aki küldetésében segítené és elakadásaiban támogatná.

Napjaink gnosztikus világában ugyanis a legborzalmasabb éppen az a tény, hogy abban a tudatban szükséges odaszánnunk egész életünket a különféle mesteri potenciálok megnyilvánítására, hogy voltaképpen biztosak lehetünk abban, hogy sohasem fogjuk tudni elérni ezeknek a potenciáloknak az aktualizációját. Még egzaktabb módon megfogalmazván azt mondhatjuk, hogy olyan feladatra szenteljük oda létünket, amely gyakorlatilag megoldhatatlan... még pontosabban: olyan célért küzdünk, amely voltaképpen elérhetetlen. Mi azonban mégis kitartunk vállalásunkban, és nem kíséreljük meg beérni

azzal, hogy a kívülről jövő megváltásban megnyugodván menthetetlenül visszazuhanunk és belesüppedünk a mindennapok langyosan szaglós posványába. A magnoziskeresője a holnap szentje, legyen bár ez a szentség borzalmasan távol tőlünk. Áldottak ugyanis mindazok, akik nem félnek a saját mélységeikbe tekinteni, amely tekintetben aztán valódi kincsek tárulnak fel és kerülnek felszínre. A Gnózis Útja minden, csak nem kényelmes mezei piknik, és nem is kedélyesen végigtáncolt kirándulás, hanem a lehető legmagasabb csúcsok meghódítására induló expedíció... méghozzá hótalp és oxigénmaszk nélkül. Áldott vagy, aki a mélységeidbe tekintesz.